

Өскемен қаласы әкімдігінің «№27 орта мектебі»
Мұратова Бақыт Мұратқызы
Ашық сабақ презентациясы
Тақырыбы: «Ортеке»

Мақсаты:

Қазақ халқының музыкалық аспаптарын біліп, дыбыс бояуларын ажырата алады. Алған білімдері арқылы өз шығармашылық жұмыстарын көрсетеді және бағалайды.

Музыкадағы түрлі интонация ырғақтарын естіп оған қосыла алады. Әннің ырғағын сезініп, қарапайым қозғалыстар жасай алады.

Өткен сабаққа шолу

Бесікке бөлеу

Бесік жыры

1. Әлди-әлди ақ бөпем,
Ақ бесікке жат бөпем.
Жылама бөпем, жылама,
Көздің жасын бұлама.
2. Әлди-әлди бөпешім,
Қозы жүнді көрпешім.
Жұрт сүймесе сүймесін,
Өзім сүйген бөпешім.
3. Жылама бөпем, жылама,
Жілік шағып берейін.
Байқұтанның құйрығын,
Жіпке тағып берейін.

Көңіл-күйі

жылдамдығы

Сабырлы

Орташа

Тынышты

Асықпай

Жаңа сабақ

Ортеке жайында мәлімет (бейнематериал)

Музыка тыңдау: Тәттімбет «Секіртпе»

Музыкалық сауат: «Тембр»

Ән үйрену: Ә.Еспаев, Ш.Смаханұлы «Ортеке»

Топтық жұмыс:

I топ Ортеке жайында мәлімет

II топ Шертер мен домбыра аспабының дыбыс бояуын салыстыр

III топ «Ортеке»-ән, «Ортеке»-күй – екі композиторға ортақ болған тақырып

Суырыпсалма ойын: «Тез табам»

мәлімет

Ортеке-ойыншық

Таутеке-жануар

1. Ортеке ойыншығы шырша, үйеңкі, қайың секілді қатты ағаштан жасалынады.
2. Ортекенің бейнесі кескінделіп болған соң станокпен қиылып, пышақпен жонылып сұлбасы жасалады.
3. Ортеке 10 бөліктен тұрады: бас бөлігі, кеуде бөлігі, төрт жіліктен және төрт сирақтан тұрады.
4. Әрбір бөлігі бір-біріне жалғанып болған соң тұғырына бекітіледі. Оны ортекенің билейтін сахнасы дейміз.
5. Жіптің бір ұшы ортекеге байланса, екінші ұшы домбырашының саусағына оралады.
6. Жоғары және төмен қағыстарға және күйдің ырғағы мен жылдамдығына байланысты ортекенің қимылы өзгеріп тұрады.
7. Асқан шебер орындаушылар бірнеше ортекеге дейін билете алады.
8. Таутеке-жабайы жануар. (таутеке жайында мәлімет)

***Музыка тыңдау: Тәттімбеттің күйі
«Секіртпе»***

Тәттімбет Қазанғапұлы

Тәттімбет Қазанғапұлы - Арқа өңірінің атақты күйшісі, композитор. Ол Қарағанды облысында дүниеге келген. Оның «Саржайлау», «Сылқылдақ», «Көкейкесті» күйлері халыққа кең танымал.

Шертер аспабымен танысайық

Шертер - қазақтың көне музыкалық аспабы. Оны шертіп ойнау тәсіліне байланысты шертер деп атаған. Ол екі немесе үш ішекті болып келеді. Шертер аспабы ағаштан ойылып, шанағы ешкі терісімен қапталған. Ішегіне аттың қылы тағылады. Ойнау тәсілі домбыра тартуға ұқсайды. Кейбір деректерге сүйенсек, бұл аспап домбыра мен қобыздың арғы тегі болып саналады. Сырт келбеті қобызға жақын, ал көлемі жағынан домбырадан кіші. Дыбысы – жіңішкелеу естіледі.

Тыңда және талқыла.

Шертер аспабының орындауында «Секіртпе» күйін үнтаспадан тыңда.

Музыкалық сауатымызды ашып, сөздік қорымызды жаңа сөзбен толықтырайық

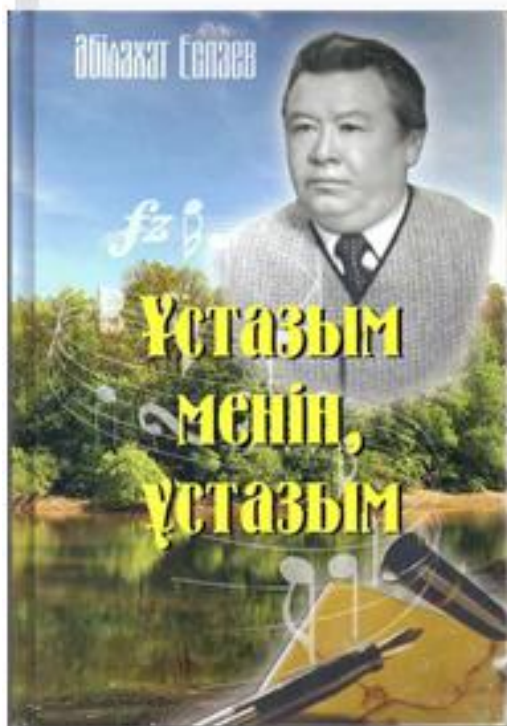

Сергіту сәті.

- Балалар, сендер домбыра және шертерден басқа тағы қандай музыкалық аспаптарды білесіңдер? Ендеше мына бір қызықты ойынды ойнап көрейік. Ойын «Бұл қай аспап?» деп аталады. Ойынның шарты: Тыңдаған музыкалық аспаптардың атын ата.

Кезекті әнге берейік

ӘБІЛАХАТ ЕСПАЕВ

Ортеке

Аты шыққан биімен,
Мен боламын ортеке.
Ойқастаған ортеке,
Қой бастаған ер теке.

Мен бір билеп берейін,
Тұяқтарым сыртылдап.
Мен бір билеп берейін,
Буындарым былқылдап.

Әбілахат Еспаев 1925 жылы 25 қазанда Қостанай қаласында дүниеге келген.

Ол өткен ғасырдың 50-70 жылдары ән жанрында жемісті еңбек еткен дарынды композитор. Ә.Еспаев 240 тан аса әндер мен романстар жазып қалдырған ерекше талантты композитор. Оның «Аққуым», «Ортеке», «Ұстазым менің ұстазым» т.б.ән жинақтары жарық көрген

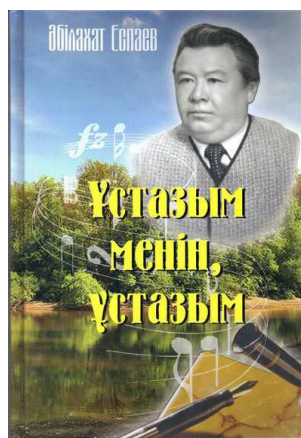
ТАУТЕКЕ

ОРТЕКЕ

ТӘТТІМБЕТ

ДОМБЫРА

ШЕРТЕР

Ә.ЕСПАЕВ

Топтық жұмыс

I-ТОП

Салыстыр

Таутеке – жануар

Ортеке – ойыншық

II-ТОП

«Тембрін ажырат»

Домбыра аспабы

Шертер аспабы

III-ТОП

«Ортеке»-ән, «Ортеке»-күй

Әбілахат Еспаев

Тәттімбет Қазанғанұлы

Суырыпсалма ойын: «Тез табам»

Ойын шарты: «Ортеке» әніндегі «Қоңыр тоқты,көк тұсақ» деген өлең жолының ән-ырғағын бұзбай сақтап,келесі түстер мен жануарлардың суретін қолданып орында.

СЕН ДЕ БИЛЕ МЕН ҚҰСАП

СЕН ДЕ БИЛЕ МЕН ҚҰСАП

СЕН ДЕ БИЛЕ МЕН ҚҰСАП

СЕН ДЕ БИЛЕ МЕН ҚҰСАП

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА

РАХМЕТ!

